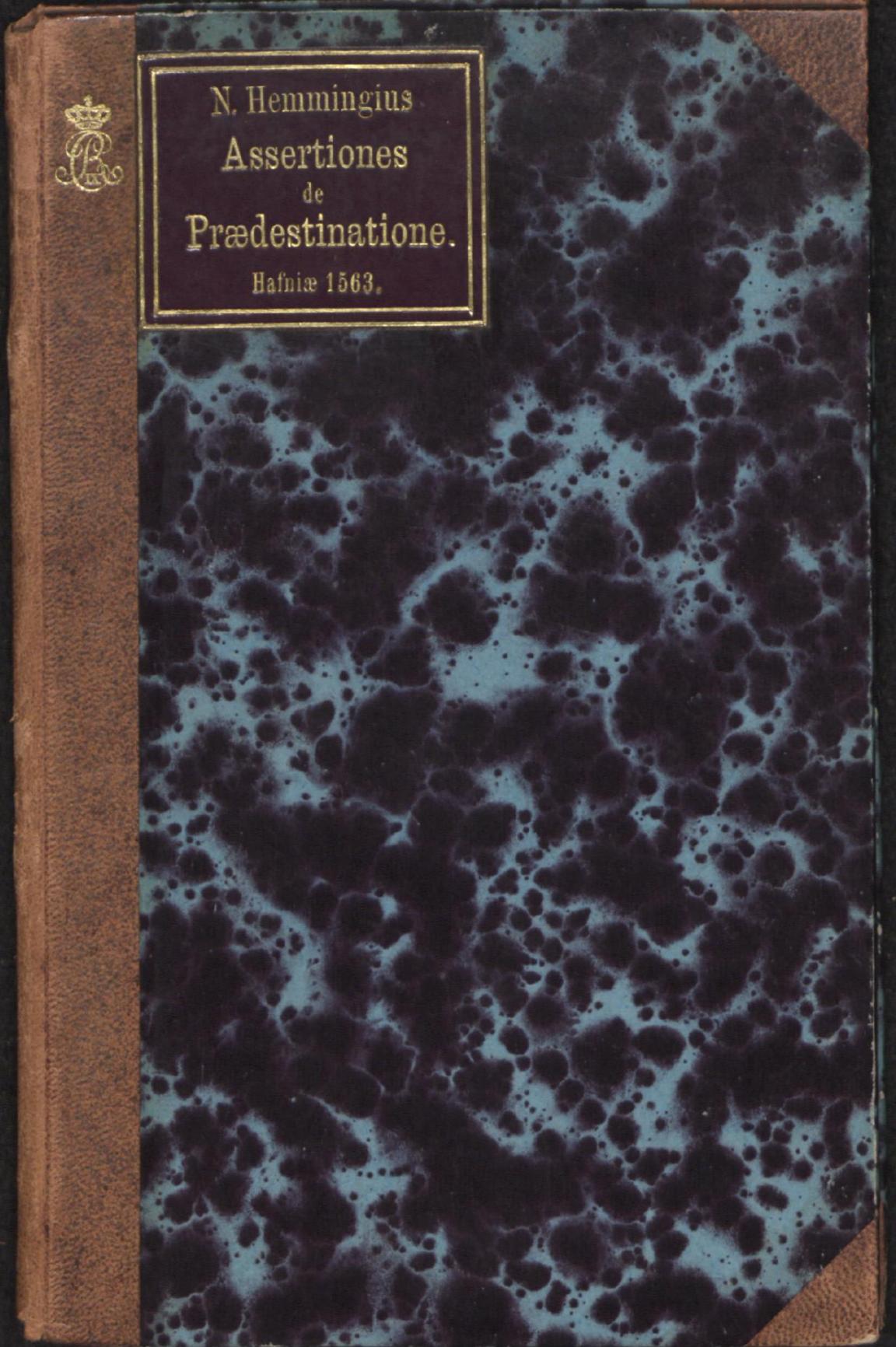


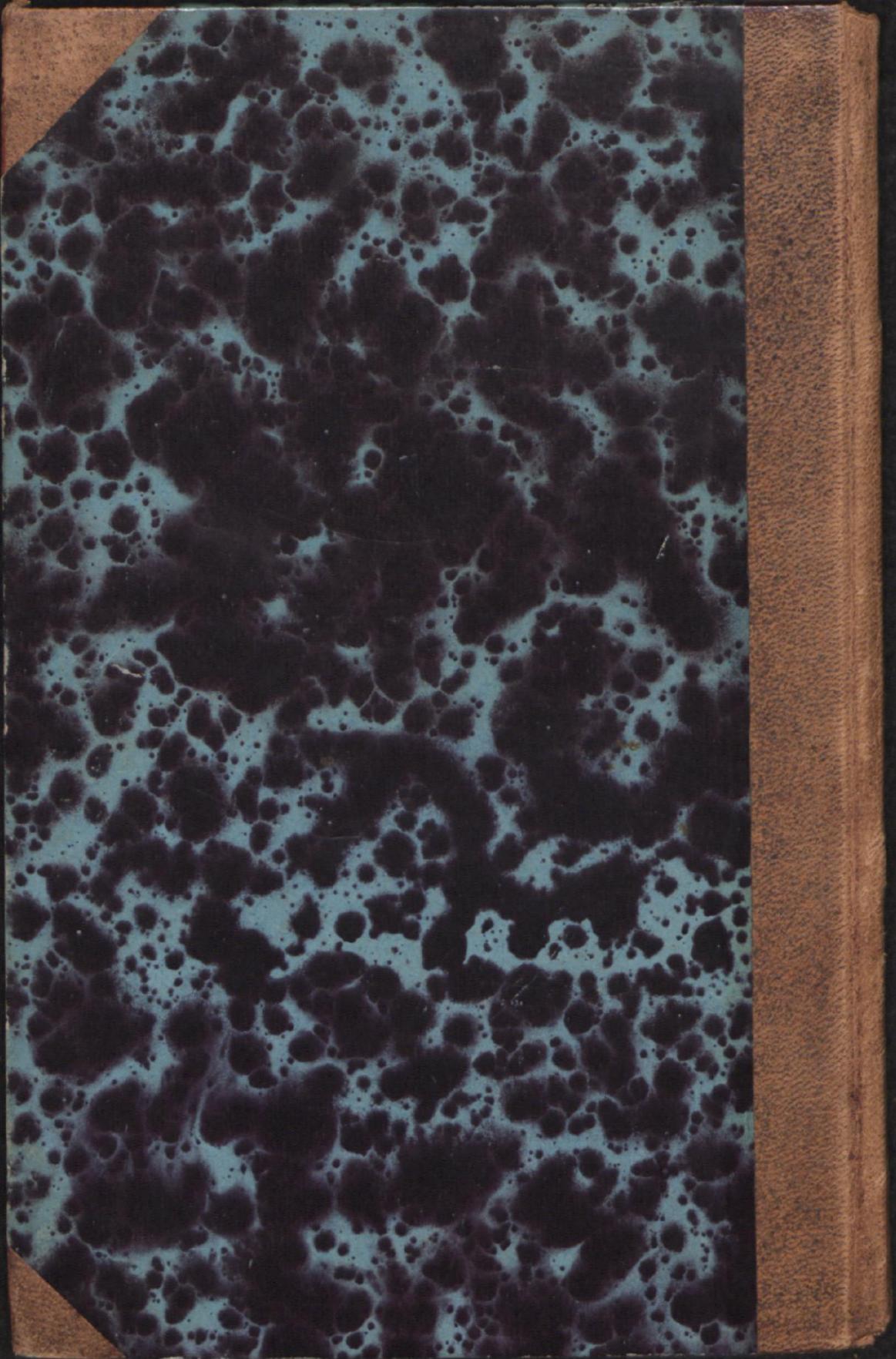


N. Hemmingius
Assertiones
de
Prædestinatione.
Hafniæ 1563.





Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 778 8° copy 1



Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 778 8° copy 1



Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 778 8° copy 1



Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 778 8° copy 1



Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 778 8° copy 1

3.-135.
DA Box

LN 778

ex. 1



AS

PRÆ
Dei

N

E
L

ASSERTIONES
DE
PRÆDESTINATIONE
*Dei æterna in disputatio-
nem propositæ*

A
Nicolao Hemmingio
in Decembrj
Anno
1563.



Hafniæ,
EXCVDEBAT
Laurentius Benedict.

1563.

599





E æterna dei prædestina-
tione & electione homi-
num ad vitam beatam &
immortalem rectè erudiri
ecclesiam summoperè necessariū est.
Nam vt nulla doctrina vberiorem
consolationem pijs conscientijs adfer-
re potest quàm doctrina prædestina-
tionis rectè explicata : Ita nihil pe-
riculosius est quàm a vera prædesti-
nationis ratione aberrare.

2

Quare ne à modo prædestina-
tionis & electionis quem nobis com-
mendat scriptura aberremus, summo
studio cauendum est. Nam qui à
vero modo deflectit in præcipitium
fertur, vnde se recipere non po-
test.

Sunt



³
Sunt quidam, qui cum audiunt nostram salutem in Dei electione & proposito sitam esse & modum verum haud obseruant, somnia stoica & tabulas Parcarum fingunt: quibus & seipso misere implicant, & alios periculose seducunt.

⁴
Nam fieri aliud nequaquam potest quam, ut is qui fatales libros de saluandis & perdendis imaginatur, vel Hypocrisi vana turgeat, uel Desperatione perniciosa tabescat.

⁵
Quidam enim carnalis cuiusdam securitatis ansam arripientes, in quaueis scelera licentiose ruunt: sibi quidem ipsis in certam perniciem alijs vero in graue scandalum.

A 2

Non

Sunt

6

Nonnulli in contrarium malum feruntur: qui cùm contra verbum dei particularem gratiæ promissionem somniant, in desperationis baratrum demerguntur: in quo eos æternum perire, nisi mature dextera dei erecti resipiscant, necesse est.

7

Quapropter, cum audimus verbo Dei nobis prædestinationis mysterium commendari, simul in verbo dei prædestinationis modum cum sua Vera causa quæramus: quem si recte tenuerimus, summam consolationem prædestinationis doctrina nobis adferet: & erit non solum veluti calcar quoddam ad omnia pietatis exercitia: verum etiam ut sacra quædam ancora in mortis articulo.

Mo-

Modus autem prædestinationis
 verissimus est, quem Paulus nobis
 monstrat cum ad Ephesios ita
 scribit. Elegit nos in CHRISTO
 ante constitutionem mundi ut simus
 nos sancti & inculpati coram ipso in
 dilectione. Item, prædestinavit nos
 in adoptionem per CHRISTVM
 IE SVM. Item, Gratos nos fecit in
 DILECTO: in QVO habemus
 redemtionem per sanguinem eius.
 Item, proposuit intelligere omnia in
 CHRISTO. Item, In QVO infor-
 tem asciti sumus, prædestinati secun-
 dum propositum eius, qui omnia ope-
 ratur secundum consilium voluntatis
 suæ, ut nos simus in laudem gloriæ
 eius qui ante Sperauimus in CHRI-
 STO. Item, In QVO & credentes

A 3 ob-

obsignati estis spiritu promissionis
sancto qui est Arrabo hæreditatis
nostræ. 9

Hic Paulus clarissimè modum
prædestinationis definit, dum pro-
nunciat Deum prædestinasse nos sa-
luti per CHRISTVM & in
CHRISTO. Per CHRISTVM
quidem ut mediatorem & λυτρωτήν.
In CHRISTO verò ut in ca-
pite & cum capite: cuius membra
efficimur per fidem, quam Euange-
lium promiscuè omnibus prædicat.

10

Prædestinavit igitur nos Deus
non exarando fatales libros cum Ze-
nonis familia, sed statuendo iuxta
consilium voluntutis suæ modum
salutis consequendæ per CHRISTVM & in CHRISTO.

In

*In hoc modo conditio fidei includitur. Nam cum fide inserimur Christo, eius membra efficimur, atq; ideo electi quia membra CHRI-
STI sumus.*

Quam autem hæc conditio sit necessaria ex ordinatione diuina, plurima sanè declarant testimonia. Paulus Rom: 9. Vbi de prædestinatione disputat, hanc conditionem inculcat inquiens: Quid igitur dicemus? Gentes, quæ non sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam, iustitiam, inquam, quæ est ex fide. Israel verò sectans legem iustitiae ad legem iustitiae non peruenit. Quare? quia non ex fide, sed ex operibus legis. Hanc con-

ditionem repetit *Apostolus* in decimo capite, & saepe alijs eam vrget *Col: 1.* Si modò in fide permaneat is fundati. *Heb: 3.* participes facti sumus Christi si modò inchoatam fiduciam vsg ad finem firmam teneamus. *1. Timot: 2.* Mulier saluabitur si permanserit in fide.

13

Necessitatem huius conditionis *Apostolus* ipse de se loquens ostendit cum ait: Væ mihi si non euangelizem. Item, Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne forte cum alijs prædicauero ipse reprobus efficiar. Si igitur *Paulus* electum Dei organum ex fide obedientiam erga deum non præstisset, fide excussa gratia excidisset, reprobus sua culpa effectus. *Ieremias* idem verbis domini

mini incu
tiam eger
cutus sun
ego pann
gitau ut
lum in oc
cem mea
bono quod

H
stimatione
STVM
tam eße,
tionem fu
atq ideo

Ex
hanc pra
finitione
natio de

plus in deci-
as eam vr-
le permane-
ticipes facti
choatam fi-
mam tene-
lier saluabi-

mini inculcat. Si, inquit, pœnitentia-
tiam egerit gens illa à malo quod lo-
catus sum aduersus eam, agam &
ego pœnitentiam super malo quod co-
gitaui ut facerem ei. Si fecerit ma-
lum in oculis meis ut non audiant vo-
cem meam, pœnitentiam agam super
bono quod locutus sum ut facerem ei.

14

Hinc manifeste apparet præde-
stinationem diuinam per CHRI-
STVM & in CHRISTO ra-
tam esse, & requirere à nobis condi-
tionem fidei qua Christo inferimur,
atq; ideo electi censemur.

15

Ex his quæ hactenus diximus
hanc prædestinationis extruamus de-
finitionem. Prædestination est ordi-
natio dei qua ipse ante constitutionem

A 5 mun-

mundi secundum beneplacitum &
consilium voluntatis suæ per CHRI= STVM & in CHRISTO destina-
uit vitæ æternae OMNES in Chri-
stum redemptorem credituros, vt
sint sancti & inculpati coram ipso,
vtq[ue] laudem gloriæ gratiæ ipsius
prædicent in omni æternitate. Huic
opponitur reprobatio, qua rejiciuntur
& arcentur ab æterna vita, &
mancipantur æternis pœnis quotquot
in Christum credere recusant, &
quicunq[ue] in fide Christi ad finem vsg[ue]
vitæ non perseverant. Huius re-
probationis causa est peccatum ho-
minum, & iustitia Dei iuste pu-
nientis transgressores qui ad pro-
piciatorum hominibus à Deo pro-
positum non configiunt.

Porr

requirimus
amus erro-
rum, de p-
ritis huma-
hoc sequit
ex lege d-
sit. Nam
prærogat
ta operum
sam falso

Non
tionis inn-
nachi, se
Paulus
cat: Au-
Dei vol-
Dei erg

Porrò cum conditionem fidei requirimus, simul Pharisaicum taxamus errorem de dignitate personarum, de prærogatiua carnis, de meritis humanorum operum. Vnde & hoc sequitur quod nec ex ratione nec ex lege de hoc mysterio iudicandum sit. Nam, ut ratio dignitatem & prærogatiuam carnis: Ita lex merita operum Hypocritis electionis causam falsò statuere videtur.

Non est itaq; causa prædestinationis in nobis, ut falsò opinantur monachi, sed in Deo: quam causam Paulus εὐδονίαν voluntatis Dei vocat: Augustinus misericordissimam Dei voluntatem. De hac voluntate Dei erga homines ubi certò constituit,

Por-

rit, prædestinationis nostri fundamē-
tum habemus immotum. Nam Deus
omnia, vt Paulus testatur, secundum
consilium huius suæ voluntatis ope-
ratur.

18

Hæc dei voluntas misericordi-
sima nō est nobis incognita aut tecta,
sed tradita est & reuelata nobis voce
Euangeli. Et in quatuor potissi-
mum cernitur: IN MISSIONE
FILII, IN PROMISSIONE,
IN MANDATO ET IN OB-
SIGNATIONE GRATIÆ.

19

MISSIO FILII locupletissimum
testimoniū paternæ voluntatis Dei
erga nos est: iuxta hanc vocem filij.
Sic Deus dilexit mundum vt filium
suum unigenitum daret, vt omnis
qui

qui credit i
beat vitan
mendat D
nos, quod
tores Chri
Huius it
factio est
tius mund
tetur se pla
vt ipsum a

Neg
met missu
vt quos dan
re humano
totius mu
illud: Ec
cata mun
stram na
naturane

qui credit in eum non periat, sed ha-
beat vitam æternam Rom: 5. Com-
mendat Deus charitatem suam erga
nos, quod cum adhuc essemus pecca-
tores Christus pro nobis mortuus est.
Huius itaq; λύτρον sufficiens satis-
factio est & expiatio peccatorum to-
tius mundi. Per hunc enim pater fa-
tetur se placatum esse, & iubet serio
vt ipsum audiamus.

20

Neg est quod quisquam existi-
met missum esse filium in mundum
ut quosdam selectos tantum de gene-
re humano redimeret, sed potius ut
totius mundi peccata tolleret, iuxta
illud: Ecce agnus Dei qui tollit pec-
cata mundi. Nam ut communem no-
stram naturam assumit, & cum
natura nostram causam inse recepit:
ita

ita palam ipse de se ait: Filius hominis venit saluare quod perierat. Iam autem non pauci aliquot perierant de genere humano, sed totum genus humanum. Quemadmodum igitur in Adamo omnes lapsi sumus: ita cum Adamo datur omnibus promissio seminis contrituri caput serpētis. Hinc Ioannes. Christus apparuit ut destruat opera Diaboli. Quapropter fidelis sermo, ut Paulis ait, & omni approbatione dignus est, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.

21

Quod autem euentus (proh dolor) non respondeat voluntati patris mittentis filium & desiderio filij deriuantis in se pœnam peccati, id sit propria hominum malitia qui à patre

patre clem
initati v
modum C
cum ait: I
vero electi.
& fructus
ideo expell
vt qui ve
beant.

PRO
qua Vere
voluntate
tris cœlest
pertinent
sunt bæc.
mei, qui
qui vidit
habeat v
Sic non

: Filius homi
perierat. Iam
ot perierant de
otum genus hu-
dum igitur in
sumus: ita cum
us promissio se-
serpetis. Hinc
pparuit ut de-
Quapropter
sait, Ommi
st, quod Chri-
mundum pec-

tus (prob
voluntati pa-
r desiderio fe-
m peccati, id
malitia qui d
patre

patre clementissimo ad nuptias filij
inuitati venire recusant: quemad-
modum Christus ipse conqueritur
cum ait: Multi sunt vocati, pauci
verò electi. Hoc est, pauci credunt
& fructus pénitentiae edunt, atq;
ideo expelluntur de domo nuptiarum
ut qui vestem nuptialem non ha-
beant.

22

PROMISSIO GRATIÆ,
quæ vere yniuersalis est, similiter
voluntatem misericordissimam pa-
tris cœlestis nobis commendat. Huc
pertinent plurima dicta: inter quæ
sunt bæc. Hæc est voluntas patris
mei, qui misit me, ut OMNIS
qui vidit Filium & credit in eum
habeat vitam æternam. Matth: 18.
Sic non est voluntas ante patrem
meum

meum qui in cœlis est vt pereat vnus
de pusillis istis. 1. Timot: 2. Deus vult
OMNES homines saluos fieri
& ad agnitionem veritatis ve-
nire. 2. Pet: 3. Deus longanimis
est erga vos, non volens vlos pe-
rire sed OMNES ad pænitenti-
am recipere. Huc & illud prophe-
ticum pertinet. Nolo mortem pecca-
toris sed vt conuertatur & viuat.
Hinc diuus Bernhardus: Prodit in
lucem ad miseri consolationem mag-
num consilium, quod ab æterno la-
tuerat in sinu æternitatis, quod nolit
videlicet Deus mortem peccatoris
sed magis vt conuertatur & viuat.

23

Hæc promissio gratiæ, vt est
vniuersalis, ita etiam est gratuita,
sola fide accipienda. Vtrumq; per-
spicue doc
ubi exclu
tiuam car
concludit
defieri. I
Etio Iude
minus on
qui invoca

Hu
Typi quis
cum filio
Iaac, &
Esau in n
in hunc n
In comm
spectantie
sunt ex se
bentur ill
in rebus

spicue doc
ubi exclu
tiuam car
concludit
defieri. I
Etio Iude
minus on
qui invoca

Hu
Typi quis
cum filio
Iaac, &
Esau in n
in hunc n
In comm
spectantie
sunt ex se
bentur ill
in rebus

spicuè docet Paulus ad Rom: 9. 10. 11
ubi excludit apertè omnem prærogatiuam carnis & operum merita, &
concludit omnem qui credit non pu-
defieri. Non est enim (ait) distin-
ctio Iudei & Græci. Idem enim do-
minus omnium diues in OMNES
qui inuocant ipsum.

24

Huc faciunt pulcherrimi illi
Typi quos idem Apostolus proponit,
cum filios Abrahæ Ismachelem &
Isaac, & filios Isaac Iacobum &
Esau in medium adducit: qui typi
in hunc modum accommodandi sunt.
In commodis certis ad hanc vitam
spectantibus, non omnes qui nati
sunt ex semine Abrahæ & Isaac ha-
bentur illorum filij. Multò minus
in rebus spiritualibus censemuntur

B filij

filij qui ab istis sanctis patribus or-
tum ducunt. Quocirca quemadmo-
dum in commodis ad hanc vitam
spectantibus, tantum illi reputantur
filij de quibus sancti patriarchæ ha-
bebant promissiones: ut Abraham
de Isaaco, & non de Ismaele, Isaac de
Iacobo & non de Esau: ita in re-
bus spiritualibus solum illi sunt A-
brahæ filij censendi qui promissio-
natiæ gratuitæ credunt, & non illi qui
prærogatiua carnis tument.

23

Neg^o aliud vult conclusio A-
postoli: Non est igitur volentis neq;
currentis, sed miserentis Dei. Nam
huius conclusionis hic sensus absq;
dubio est verissimus. Non est vo-
lentis neq; currentis, videlicet se-
cundum carnem, quia voluntas car-
nis

nis & o-
rogatiua
rum.
sericordi
Sed est
cundum
dentis.
sunt cre-
& hic
cordian
dia in
Quid h
proposi
filios o
eße ha

S
omnes
Abra
stolus

santiss patribus ut
uocirca quemadmo-
dis ad hanc vitam
vitium illi reputantur
nisi patriarche ha-
bitantes: ut Abraham
de Ilmaele, Iacob
et Esau: ita in re-
soluione illi sunt Ad-
dicti qui promissioni
et non illi qui
is tument.

3
vult conclusio A-
ritur volentis neq;
rentis Dei. Nam
hic sensus absq;
s. Non est vo-
lentis, videlicet se-
ja voluntas car-
nis

nis & cursus carnis nituntur pre-
rogatiua carnis & meritis ope-
rum. Atque ideo aduersantur mi-
sericordiae Dei & merito Christi.
Sed est volentis & currentis se-
cundum promissionem: hoc est, cre-
dentes. Siquidem omnia possibilia
sunt credenti. Nam hec voluntas
& hic cursus commendant miseri-
cordiam Dei, adeoque sola misericor-
dia in Christo promissa nituntur.
Quid hinc iam efficitur? Illud quod
propositum erat ab Apostolo non
filios carnis sed filios promissionis
esse hæredes.

26

Sunt autem filij promissionis
omnes qui credunt promissioi vt
Abraham credit. Nam Apo-
stolus Rom: 4. definit filios pro-
missio-

B 2 missio

missionis esse eos qui insistunt ve-
stigijs fidei Abraham. Et ad Gal: 3.
Scitote (inquit) quod qui credunt
hi sunt filii Abraham. Si filii sunt,
et haeredes secundum promissio-
nem.

27

Qui hanc vniuersalem gratiam
negant (quantum quidem ad volun-
tatem Dei paternam attinet) præ-
terquam quod Paulo adeoq; consen-
sui totius scripturæ se opponunt,
grauissime impingunt. Primùm
enim tribuunt Deo ποστολην + iαν.
Deinde fingunt in Deo contradicto-
rias voluntates.

28

Sed quod apud Deum non sit
ποστολην + iα multa dicta testan-
tur. Deus enim semper honam cau-
sam

sam com-
condemn
Fideles
buet abu
Nihil p
quod D
piat in
tentos o
sonarum

Qu
mendica
cipem
tuuit in
persona
cum ha
aut inae
Nunc a
diciari
lit in

qui infestunt u
am. Et ad Gal:
quod qui credunt
hæ. Si filii sunt,
ndum promissio.

7
ersalem gratiam
uidem ad volunt
m attinet) pre-
lo adeoq; consen-
t se opponunt,
vit. Primum
gozotolaxtia. p.
eo contradicto-

Deum non sit
adicta tifanis
er bonam cau-
sam

sam comprobat, & semper malam
condemnat iuxta hanc Regulam.
Fideles custodit Dominus & retri-
buet abundantiter facienti superbiam.
Nihil proinde certius est, quam
quod Deus omnes pœnitentes reci-
piat in gratiam, & contrà impœni-
tentes omnes rejciat absq; omni per-
sonarum respectu.

29

Quod autem Deus Lazarum
mendicare voluit & Iosephum prin-
cipem Ægypti fecit, hoc non consti-
tuit in Deo πεσωπολιτικ. Nam
personarum acceptio in iudicijs lo-
cum habet ubi æqualibus inæqualia,
aut inæqualibus æqualia tribuuntur.
Nunc autem cum Deus sibi hanc iu-
diciariam regulam statuit quod ve-
lit in Christo O M N E S credentes

B 3 sal-

saluare & quòd velit omnes contemnentes filium, & perseverantes in delictis pœnis punire æternis, nequaquam personarum acceptor est.

30

Præterea quòd non sint in Deo contradictoriæ voluntates ex eo manifestum est, quòd, vt ipse veracissimus imo ipsa veritas est: ita duplex cor damnet. Cùm igitur scriptum est: Deus vult, OMNES homines saluos fieri: Item, Deus non vult ullos perire, sed OMNES ad pœnitentiam recipere: nequaquam sunt harum propositionum contradictoriæ admittendæ, quæ sunt, Deus non omnes vult saluos fieri, Deus vult aliquos perire,

rire, &
am recipere
Quoniam
nantur mihi
ri Deus
tionis &
spicimus,
nullus pe
considera
contumac
ant. Pos
os filios
est enim
tre. Ver
exerit
bis nec
hunc p
interf

delit omnes con-
, & perseveran-
is punire aeternis,
narum acceptur
non sunt in Deo
intates ex eo ma-
, ut ipse veracis-
itas est: ita dñe
cum igitur scrip-
ult, OMNES
i: Item, Deus
re, sed OM-
tiam recipere:
cum proposicio-
admittende,
om omnes vult
ut aliquos pe-
rime,

rire, & non omnes ad pœnitenti-
am recipere.

31

Quomodo ergo (inquieris) dam-
nantur multi cum omnes saluos fie-
ri Deus velit? Si consilium crea-
tionis & missi filij in mundum re-
spicimus, verè voluntas Dei est ut
nullus periat. Verum si euentum
consideramus, voluntas Dei est, ut
contumaces & impœnitentes peri-
ant. Pater terrenus vult omnes su-
os filios hereditate gaudere. Hæc
est enim paterna storga in bono pa-
tre. Verum si aliquis filiorum per-
rexerit esse contumax, ut nec ver-
bis nec flagellis emendari velit,
hunc pater hereditate priuat, &
inter filios amplius non numerat.

B 4

Hu-

Huius rei typus in Deuteronomio proponitur. Si genuerit (ait Dominus) homo filium rebellem & proteruum qui non audierit patris aut matris imperium, & coercitus obedire contemserit, apprehendent eum pater eius & mater eius, & ducent eum ad seniores ciuitatis, & ad portam iudicij, dicentque ad eos : Filius noster iste proteruus & rebellis est, monita nostra audire contemnit, Lurco & potator est, lapidibus eum obruet populus ciuitatis & morietur. Nonne hic pater vult filium obrui lapidibus quem naturali storga charissimum habuit? Ad eundem planè modum Deus ex sua paterna bonitate vult omnes homines hæredes fieri vitæ æternæ: Verum

rūm contumaces nihilominus & re-
belles perpetuis pœnis vult obrui.

33

Discernendum est igitur ac-
curratè inter voluntatem Dei pater-
nam, quam theologi antecedentem
vocant, & eam quæ sequitur homi-
num contumaciam. Quare & conse-
quens dicitur.

34

MANDATVM (hoc enim
est tertium in quo suprà proposui-
mus voluntatem Dei erga homines
confici) similiter nobis voluntatem
Dei vere paternam erga omnes com-
mendat. Fieri enim non potest vt
voluntas Dei cum mandato ipsius
pugnet. Quapropter cum iubet vt
totus mundus filium suum audiat,
vult profecto vt omnes illum audi-

B 5

ant:

ant: vult vt ex auditu fidem con-
cipiant. Prædicatio enim Euange-
lij requirit fidem. Vult deniq; vt
credentes saluentur. Deinde filius,
qui est sapientia patris, amandat
discipulos suos in omnem terram
cum hoc mandato: Ite in mundum
vniuersum, & proclaimate Euan-
gelium OMNI creature. Qui
crediderit & baptizatus fuerit sal-
uus erit. Qui verò non crediderit
condemnabitur. Hoc mandatum,
cùm sit vniuersale, clarè testatur
Deum velle omnium hominum sa-
lutem, sed cum conditione fidei, vt
indicat promissio mandato addita.
Matth: ii. clamat Dominus: Ve-
nite ad me OMNES qui labora-
tis & onerati estis, & ego reficiam
vos. Hic vtrumq; hoc est,
man-

mandatu
voluntate
OMNE
vocantem
sequantur

Fir
tatione
Dei aet
stimoniu
suis erga
mandat
& cred
audiant
ctificen

S
des don
Sand
nisi q

mandatum & promissio testantur
voluntatem Dei paternam esse ut
OMNES veniant ad Christum
vocantem, & OMNES in eo con-
sequantur salutem.

35

Firmissime itaque & sine hesita-
tione statuendum est mandatum
Dei æternum & uniuersale, esse te-
stimonium infallibile voluntatis ip-
sius erga homines. Cum igitur
mandat omnibus ut audiant filium
& credant, vult reuerata ut omnes
audiant, credant, iustificantur, san-
ctificantur, saluentur.

36

Sed obijciet fortè aliquis : fi-
des donum Dei est, & opus Spiritus
Sancti. Ergo nemo credere potest
nisi qui diuinitus fidem acceperit.
Item,

Item, nemo venit ad filium nisi quem
pater traxerit. Hoc verissimum
esse fateor. Verum cum Paulus in-
quit. Fides ex auditu, auditus au-
tem per verbum Dei, significat or-
dinarium ad consequendam fidem
instrumentum esse prædicationem
Euangelij: in qua Deus iuxta suas
promissiones vult esse efficax, vult
trahere verbo & spiritu ad filium.
Sed multi trahenti patri repugnant,
cui poterant obedire. Hoc clare
comprobatur quærela Christi in hunc
modum peruicaciam Iudeorum de-
flentis: Quoties volui te congrega-
re ut gallina congregat pullos suos,
& noluisti. Similem contumaciam
Stephanus suis iudeis objicit. Duri,
inquit, ceruice & incircumcisæ cor-
de & auribus, vos semper spiritu
sancto

sancto resisti
Esaiam: Te
meas ad pop
contradicente
nro & Pau
rum ostendit
sam rejectio
cludit.

Huc
quod Augu
stor & Phi
bis: Quan
mimes eran
tem ambo
sam, amb
posseban
ambo flag
Quid erg
sos? nisi

illium nisi quon
ac perissimum
cum Paulus in
tu, auditus au
significat or
quendam fidem
prædicationem
eius iuxta suas
efficax, vult
ritu ad filium.
tri repugnant,
Hoc clare
Christi in hunc
Iudeorum de
i te congrega
rat pullos suos,
contumaciam
objicit. Duri,
circumcisi cor
per spiritu
sancto

sancto resistitis. Et Dominus apud Esaiam: Tota die expandi manus meas ad populum contumacem & contradicentem. Hoc ipso testimonio & Paulus rebellionem Iudeorum ostendit, quam rebellionem causam reiectionis eorum fuisse concludit.

37

Huc etiam facit exemplum
quod Augustinus de Nabuchodonosor & Pharaone proponit hisce verbis: Quantum ad naturam ambo homines erant: Quantum ad dignitatem ambo reges: Quantum ad causam, ambo populum Dei captiuum possidebant: Quantum ad pœnam, ambo flagellis clementer admoniti. Quid ergo fines eorum fecit diuersos? nisi quod unus manum Dei sensiens

tiens in recordatione propriæ iniquitatis ingemuit : alter libero contra misericordissimam Dei voluntatem pugnauit arbitrio.

38

Verum hic imprimis cauendum est ne quis peccandi petulantia & longa consuetudine, abusus benignitate Dei inuitantis se ad penitentiam, accersat sibi ipsi iudicium ut à Deo irato derelinquatur atq; à Deo permittatur ruere in reprobam mentem. Hoc cùm fit homo ad verbum Dei obsurdescit, & sibi ipsi eam peccandi necessitatem imponit propria voluntate, vt iam aliud quam peccare non possit. Perinde enim illi accidit ac si quis seipsum de cacumine montis præcipitem daret, vnde postea casum renuocare non valeret.

Ma^z

39

Maturè igitur vocanti Deo obtemperare oportet, & resipiscere solliciteq; ambulare (ut Propheta monet) coram Deo suo. Nam qui vocantem Deum per suos ministros audire recusat in contumaciæ pœnam incurrit. Unde fit ut magis magisq; vinculis peccati constrictus donec tandem dedoleat, susq; deq; ferat omnia salutis media. Hic proinde locū habet vulgo notus versiculus. Qui non es hodie cras minus aptus eris.

40

OBSIGNATIO GRATIÆ
(huic enim quartum locum tribui inter ea inditia quæ nobis ob oculos ponunt quād sit paterna voluntas Dei erga omnes homines) clarissimè nobis paternam volūtatem Dei cōmendat.

Nam

Ma

Nam dum iubet baptizari O M-
NES GENTES vult verissi-
mè omnibus gentibus suam obsigna-
ri gratiam & misericordissimam
voluntatem. Nunquam enim gen-
tes omnes inuitaret ad baptismum ni-
si omnibus gentibus salutem, quam
obsignat baptismo, impartiri vel-
let.

41

Quod autem in multis baptis-
mus est tantùm literalis, hoc non fit
Dei consilio & voluntate, qui verè
suam gratiam baptismo offert & ob-
signat: sed hominum culpa, qui à
pacto cum Deo in baptismo inito tur-
piter discedunt.

42

Nam vt Deus promittit & pro-
missum obsignat baptismo: ita par-
est

est vt homo
pondeat.
vraq pars
ges fernabili
Petrus bap
onem bonæ
Deus enim
mittit grat
de respond
freta resur

Cum
onibus ei
de volunt
quæ volu
destinati
mam ten
qd volu
MISS
PRO

aptizari OM.
S vult veris.
suam ob signa
sericordissimam
iam enim gen
t baptismum ne
salutem, quam
impartiri del
est ut homo ab altera parte fide re
spondeat. Siquidem in omni pacto
vtrah pars pacti conditiones & le
ges seruabit. Atq; eam ob causam
Petrus baptismum definit stipulati
onem bonae conscientiae cum Deo.
Deus enim baptismum offerens pro
mittit gratiam, conscientia vero fi
de respondens in pacto acquiescit
freta resurrectione Iesu Christi.

43

Cum itaq; ex his demonstrati
onibus evidentissime nobis constat
de voluntate Dei paterna erganos,
quæ voluntas est causa & basis præ
destinationis & electionis nostri, fir
mam teneamus fiduciam salutis, &
qd voluntatem Dei paternam in
**MISSIONE FILII, IN
PROMISSIONE, IN MAN-**

C D A.

DATO, ET IN OBSIGNA-
TIONE GRATIÆ expres-
sam, tanquam ad arcem munitissi-
mam nos recipiamus : nihil moran-
tes decreta stoica quantumuis mag-
nos patronos & sapientes habeant.

44

Porrò fines prædestinationis
& electionis nostri ad salutem duos
Paulus constituit Ephesijs scribens:
quorum proximus est vt simus san-
cti & irreprehensibiles coram ipso,
hoc est, vt studeamus sanctitati &
innocentiae, habeamusq; semper bo-
num propositum: Ultimus vt lau-
detur gloria ipsius à nobis in omni
æternitate.

45

Restat nunc vt nonnihil dica-
tur de vsu huius dulcissimæ doctri-
næ

næ prædestinationis & electionis æ
ternae, qui duplex ex Pauli epistolis
ad Rom : & Ephes: colligi potest.
Ad Romanos ideo scribit Paulus de
prædestinatione ut ex causa, modo,
& conditione prædestinationis con-
cludat prærogatiuam carnis & hu-
mana merita nequaquam esse cau-
sam salutis. Euerit igitur Aposto-
lus prærogatiuam carnis & omnia
humana merita tollit quo sit locus
misericordiæ Dei in Christo Iesu, &
via pateat salutis omnibus qui in
Christum credere non recusauerint.
Ad Ephesios de hoc ipso mysterio
agit ut ostendat Euangelium Chri-
sti non esse nouam doctrinam ab A-
postolis excogitatam, sed ante mun-
dum conditum in pectore Dei fuisse
reconditam & suo tempore mundo pa-
refactam.

C 2

Præ-

46

Præter hunc duplicem vsum,
quorum prior ad confirmationem
gratuitæ iustitiæ & vniuersalis gra-
tiæ pertinet, posterior ad commenda-
tionem antiquitatis Euangelij refer-
tur: Erit & hic vesus (quem Paulus
atttingit ad Rom: 8.) vt statuant pij
nullam crucem, nullam calamitatem,
nullam deniq; rem aliam posse impe-
dire salutem credentium quæ decreto
Dei æterno nititur.

47

Hinc consolatio ingens oritur
in agone mortis, & summa & ine-
narrabilis læticia nascitur, adeò vt
iam moriturus quasi ouans dicat: in
Domino confidit anima mea, non ti-
mebo, Christus meus victor mortis
est, in hoc ego triumphabo.

Huc

48

Huc pertinet illud Dauiticum:
Viriliter agite, & confortetur cor
vestrum omnes qui speratis in Domi-
num. Custodit enim Dominus om-
nes diligentes se.

49

Cæterum hic vñus confirmans
nos in cruce & consolans in Agone
mortis tum demum locum habet vbi
nos ipsos in Christo esse senserimus,
& Christum in nobis.

50

Quare iuxta consilium Pauli in-
stituenda est probatio nostri qui in
hunc modum scribit Corinthijs. Vos
ipsos tentate an sitis in fide, vos ipsos
probate an non cognoscitis vos ipsos
quod Iesus Christus sit in vobis.

C 3

Hæc

Huc

51

Hæc Pauli verba certissimum
probandi modum nobis præscribunt,
qui est tentare & explorare an quis
sit infide, an Christus in se habitet:
quæ sane probatio aliunde proficiisci
non potest quam ex effectibus spiri-
tus Christi. Nam qui spiritu Christi
ducuntur hi sunt eius. Qui autem du-
cuntur spiritu Christi cogitant, a-
mant, prosequuntur quæ sunt Chri-
sti, & nihil antiquius habent quam
totam suam vitam Deo approbare.
Hinc est illa in sanctis pugna spiri-
tus aduersus carnem.

52

Huc & illud Pauli pertinet.
Milita honestam militiam retinens
fidem & bonam conscientiam. Nam
hæc certissima sunt inhabitantis
Christi

Christi testimonia. *Vbi enim fides*
est illic conscientia purgata est à mor-
tuis operibus. Quare & bona con-
scientia & pium propositum fidei fin-
cerae testimonia sunt. Contrà autem
vbi contaminata est conscientia, &
vbi est propositum peccandi, ibi nulla
prorsus fides est, nisi forte hypocriti-
ca quædam de fide gloriatio, quam
vanissimam esse opera ipsa decla-
rant, & diuus Iacobus
commonstrat.



Pauli pertinet.
litiam retinens
ientiam. Nam
inhabitantis
Christi

Churche i regnunio. Ne id sicut in libris
Scripturarum etiam in libro nostro
Est am oportet. Quis et per nos cor-
iscimus et per nos precepimus regis
celeritate. Etiam in libro nostro
Scriptura continetur et in libro nostro
Est quod regis librum precepimus. In libro
Scriptura continetur et in libro nostro
Est quod regis librum precepimus. In libro

continetur.

